

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8CoP/9/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4219201913
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Novotný
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4219201913.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Novotného a sudcov JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD. a JUDr. Jarmily Pogramovej, v právnej veci starostlivosti o mal. deti: N. A., nar. XX.XX.XXXX a B. S., nar. XX.XX.XXXX, v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Komárno, deti rodičov: matka K. S., nar. XX.XX.XXXX, t. č. bytom K. XXX/X, V., otec maloletej N.: T. A., nar. XX.XX.XXXX, t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce a otec maloletej B. neuvedený, v konaní o návrhu navrhovateľky: K. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XXX, A., na zverenie mal. detí do náhradnej osobnej starostlivosti, o odvolaní kolízneho opatrovníka maloletých detí proti rozsudku Okresného súdu Komárno č. k. 12P/52/2019-75 zo dňa 22. augusta 2019, v spojení s opravnými uzneseniami č. k. 12P/52/2019-82 zo dňa 30. augusta 2019 a č. k. 12P/52/2019-106 zo dňa 30. januára 2020, takto jednohlasne

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravnými uzneseniami **m e n í t a k**, že návrh starej matky K. **z a m i e t a**.

Ž i a d e n z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Navrhovateľka sa svojím písomne podaným návrhom dňa 27.05.2019 domáhala zverenia mal. detí do svojej náhradnej osobnej starostlivosti s poukazom na to, že starostlivosť o maloleté deti zabezpečuje ona od času kedy matka opakovane opustila spoločnú domácnosť, resp. od ich narodenia, keď o deti nejaví žiadny záujem a na ich výživu neprispieva.
2. Matka mal. detí s návrhom súhlasila. Uviedla, že momentálne nevie zabezpečiť starostlivosť o maloleté deti. Poukázala na to, že jej matka sa vie o deti lepšie postarať. Deti sa u nej cítia lepšie a volajú ju mama. Matka sa však o deti teraz starať nechce.
3. Otec maloletej N. sa na pojednávanie nedostavil. Svoju neúčasť ospravedlnil. Uviedol, že súhlasí s prejednaním veci bez jeho prítomnosti a taktiež uviedol, že s návrhom starej matky súhlasí.
4. Kolízna opatrovníčka žiadala súd, aby návrh zamietol, nakoľko starí rodičia nespĺňajú osobnostné a morálne predpoklady na starostlivosť o deti, nakoľko boli odsúdení v zmysle trestného rozkazu vydaného Okresným súdom Komárno 3T/18/2019 zo dňa 29.3.2019.
5. Napadnutým (zhora v záhlaví tohto rozhodnutia označeným a opravnými uzneseniami čo do mena a priezviska N. A. opravovaným) rozsudkom Okresný súd Komárno ako súd prvej inštancie vo veci takto rozhodol:

Súd z v e r u j e maloleté deti: N. A., nar. XX.X.XXXX a B. S., nar. X.X.XXXX do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky: K. S., nar. XX.X.XXXX, ktorá je povinná vykonávať osobnú starostlivosť o mal. deti v rovnakom rozsahu v akom ju vykonávajú rodičia. Právo zastupovať mal. deti a spravovať ich majetok má iba v bežných veciach.

Matka je p o v i n n á platiť výživné na maloletú N. a maloletú B. na každú jednotlivu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené, neplnoleté dieťa mesačne počnúc od právoplatnosti tohto rozsudku.

Otec j e p o v i n n ý platiť výživné na maloletú N. vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené, neplnoleté dieťa mesačne počnúc od právoplatnosti tohto rozsudku.

Výživné je splatné vždy do 15-teho dňa, toho ktorého mesiaca vopred na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Komárno.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

6. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním ustálil tento skutkový záver:

7. Vykonaným dokazovaním súd zistil, že v súčasnej dobe starostlivosť o maloleté deti zabezpečuje stará matka. S dcérou teda matkou maloletých detí nežije v spoločnej domácnosti už tri mesiace. Matka deti navštevuje vždy keď vie odísť od novonarodeného bábätka. Žiadne výchovné problémy sa u nej nevyskytli. Stará matka žije v spoločnej domácnosti so svojím manželom, ktorý pracuje ako murár s čistým mesačným príjmom 350,-Eur. V spoločnej domácnosti s nimi žijú tri mal. deti J., M. a V.. Na tieto tri deti poberá rodinné prídavky vo výške 73,-Eur. Iný príjem nemá. V súčasnej dobe nie je evidovaná ako nezamestnaná. Bývajú v rodinnom dome a režijné náklady predstavujú 96,-Eur. Súd z oznámenia M. S. starého otca maloletých detí zistil, že súhlasí so zverením vnučiek do výchovy jeho manželky. Zo správy MUDr. Valačaiho súd zistil, že stará matka je schopná ako opatrovateľka detí. Psychicky chorá nebola. Ďalej súd zistil zo správy zo dňa 22.8.2019, že obe deti sú zdravé a nemajú žiadne závažnejšie ochorenie. Zo správy MUDr. Valačaiho zo dňa 24.6.2019 súd zistil, že maloleté deti sú v starostlivosti starej matky. Zo správy obce Bajč zo dňa 10.6.2019 súd zistil, že matka maloletých detí sa na adrese starej matky dlhodobo nezdržiava. Výchovu a starostlivosť o maloleté deti zabezpečuje nepretržite stará matka. Stará matka sa dokáže o maloleté deti postarať po materiálnej stránke ako aj psychickej stránke a to aj napriek tomu, že žije v skromných podmienkach. Domácnosť je v rámci možností vždy v poriadku. Chýba hygienické zariadenie a vodovod, ale starostlivosť je aj napriek tomu na dobrej úrovni. Deti majú zabezpečenú stravu v dostatočnom množstve a v rámci možností sú aj čisto oblečené. K morálnym predpokladom starej matky uviedli, že stará matka sa o deti dokáže postarať vo všetkých stránkach, avšak svoje dcéry nedokázala poučiť v dostatočnej miere o ochrane pred otehotnením čo je v tejto komunite prirodzená vec, nakoľko rodia v pomerne mladom až v mladistvom veku. Stará matka dokáže zabezpečiť starostlivosť o svoje vnúčatá v mladom veku v akom sa v súčasnosti nachádzajú. Bolo by však namieste nariadiť vo vyššom veku detí dohľad nad ich výchovou resp. pracovať s ich matkou ako aj s ich starou matkou v oblasti vzťahov v rodine a sexuálnej výchove detí v pubertálnom veku. Súd zistil, že trestným rozkazom Okresného súdu Komárno 3T/18/2019 zo dňa 29.3.2019 boli stará matka a M. S. jej manžel uznaní za vinných za to, že ako rodičia z nedbanlivosti vydali osobu mladšiu ako 18 rokov nebezpečenstvu spustenia tým, že umožnili je viesť záhaľčivý život po dlhší čas, čím spáchali prečin ohrozenia mravnej výchovy mládeže. K uvedenej skutočnosti stará matka uviedla, že napriek odsúdeniu sa necíti byť vinná, pretože dcéru vždy odprevadila na autobus, ktorým išla do školy a ona napriek tomu do školy nešla.

8. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, s poukazom na skutkové zistenie, citované ustanovenia Zákona o rodine (zákon č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov - § 45 ods. 1, 3, 6, 7 a 8, § 62 ods. 2 až 5 a § 78 ods. 1) ako aj všeobecné úvahy k podmienkam zverenia maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti, odôvodnil nasledovne:

9. V danom prípade súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v súčasnej dobe je v najlepšom záujme maloletých detí ich zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti a to predovšetkým z dôvodu bezpečia detí a stability prostredia, v ktorom sa deti zdržiavajú. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že stará matka súhlasí so zverením detí do jej osobnej starostlivosti a taktiež

súhlasí aj jej manžel. Zo správy obce vyplynulo, že v súčasnej dobe je stará matka schopná zabezpečiť starostlivosť o maloleté deti a má osobnostné a morálne predpoklady na ich starostlivosť. Súd bol toho názoru, že napriek skutočnosti, že starí rodičia boli trestným rozkazom odsúdení za prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže v súčasnej dobe majú vytvorené podmienky na starostlivosť o maloleté deti, keďže súd vychádza zo skutkového stavu zisteného v čase vyhlásenia rozsudku. Jednoznačne zo správy obce Bajč vyplynulo, že v starostlivosti starých rodičov výchova detí v útlom veku nie je žiadnym spôsobom ohrozená. Naopak deti majú vytvorené silné citové väzby k starým rodičom a matka v súčasnej dobe ich starostlivosť odmieta. Je preto v záujme maloletých detí, aby vyrastali v stabilnom rodinnom a láskyplnom prostredí, čo v súčasnej dobe predstavujú práve starí rodičia. Matka v súčasnej dobe žije so svojim partnerom a s ich spoločným dieťaťom v inej obci v prostredí, ktoré deťom známe nie je. Všetky ostatné predpoklady starých rodičov na starostlivosť o maloleté deti sú splnené. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že v danom prípade je v najlepšom záujme maloletých detí ich zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky. Súd zároveň rozhodol o výživnom na maloleté deti a to tak, že vzhľadom na nepriaznivé finančné pomery matky určil výživné v minimálnom rozsahu ako to pripúšťa zákon a to 30 % zo sumy životného minima na neplnoleté, nezaopatrené deti čo v súčasnej dobe predstavuje 28,78 Eur a otcovi, ktorý je taktiež bez zárobku, nakoľko je vo výkone trestu odňatia slobody určil výživné na maloletú N. v minimálnom rozsahu ako to pripúšťa zákon a to 30 % zo sumy životného minima na neplnoleté, nezaopatrené dieťa.

10. Rozhodnutie o trovách konania sa zakladá na ust. § 52 CMP (Civilný mimosporový poriadok - zákon č. 161/2015 Z. z.).

11. Uvedený rozsudok včas podaným odvolaním ohľadom oboch maloletých detí napadol len ich kolízny opatrovník - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Komárno, domáhajúci sa jeho zmeny tak, aby návrh starej matky detí bol v plnom rozsahu zamietnutý, keď v celom konaní neboli preukázané žiadne relevantné dôvody na zverenie maloletých detí mimo rodičovskú starostlivosť, teda súd prvej inštancie rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Návrh starej matky detí je zjavne účelový a zároveň táto nespĺňa zákonom dané osobné predpoklady tak, že bude náhradná osobná starostlivosť vykonávaná v záujme maloletých detí. Súhlas matky detí vyslovený na pojednávaní je spochybiteľný a pravdepodobne vynútený, keď partner matky (Z. X.) im počas šetrenia uviedol, že matka maloletých so zverením svojich detí do náhradnej osobnej starostlivosti matky nesúhlasí a má záujem o obe maloleté deti, avšak stará matka jej maloleté deti nechce vydať a vyhráza sa jej, že pokiaľ ich neponechá v jej starostlivosti, bude fyzicky napadnutá plnoletými bratmi. Po pôrode tretieho dieťaťa im matka detí povedala, že o svoje deti záujem nemá, lebo sa nebude hádať so svojou matkou a tejto ide len o peniaze. Na pojednávaní matka maloletých tiež uviedla, že je to takto aj dobre, pretože inak by dva rodičovské príspevky od štátu aj tak nemohla poberať (na novorodenca ako aj na B.). Z uvedeného majú za to, že zo strany najmä starej matky maloletých a neskôr už aj zo strany matky maloletých detí, ide o účelovo podaný návrh. Stará matka si súhlas matky vynútila pravdepodobne vyhrážkami. Ak matka maloletých má podmienky na riadnu osobnú starostlivosť o novorodenca, tak má vytvorené podmienky na riadnu osobnú starostlivosť aj o ostatné svoje maloleté deti, o ktoré sa donedávna aj osobne starala, keď z vyjadrení jej druhá je evidentné, že on námietky voči tomu, aby sa aj o obe staršie deti v spoločnej domácnosti starala, námietky nemá. Je tiež za povšimnutia hodné, že návrh starej matky prišiel krátko pred narodením tretieho dieťaťa matky maloletých. Ak stará matka má potrebu pomôcť svojej dcére v období po narodení tretieho dieťaťa, nič jej v tom nebráni a môže tak urobiť aj bez súdneho rozhodnutia, je predsa starou matkou maloletých detí a má voči maloletým aj vyživovaciu povinnosť (§ 68 až 70 Zákona o rodine). Od roku 2001 vedú spisovú dokumentáciu ohľadom vlastných detí starej matky, ktorých je 6, pričom starí rodičia starostlivosť o svoje vlastné deti takmer nikdy riadne nezabezpečovali, resp. opakovane bolo potrebné z ich strany vykonávať opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, nakoľko svoje rodičovské povinnosti zväčša nezvládali, resp. si ich riadne neplnili. Odvolateľ poukázal na niektoré skutočnosti ohľadom (ne)starostlivosti starých rodičov o ich vlastné deti a na dva trestné rozkazy Okresného súdu Komárno (z decembra 2017 a marca 2019), ktorými boli obaja uznaní vinnými z prečinu ohrozovania mravnej výchovy mládeže (neplnenie povinnej školskej dochádzky maloletou K., resp. maloletou V.). Z uvedeného majú za to, že je nesporné, že rodičia nezvládali a nezvládajú starostlivosť svojich vlastných maloletých detí a to najmä okamihom nástupu maloletých na plnenie povinnej školskej dochádzky, benevolentným prístupom umožňujú svojim deťom zanedbávať prípravu do školy, nevytvárajú im podnetné prostredie a nedbajú o ich spoločensky prijateľné správanie sa. Takmer všetky staršie deti v ich rodine začali byť sexuálne aktívne už v pomerne nízkom veku, vlastné deti má už K. i V. a pravdepodobne aj maloletý C., otcovstvo ktorého však nie je uznané.

Otec maloletých (starý otec) sa na výchove maloletých detí podieľa malým dielom, pretože väčšinu času je v práci. Zverenie maloletých do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky (a de facto aj starého otca) nepovažujú za rozhodnutie v záujme maloletých, a to najmä s ohľadom na okolnosti prípadu (účelový návrh) a nesplnenia morálnych a osobnostných vlastností starej matky ako aj jej manžela. Je pravdepodobné, že stará matka by maloletým poskytla stravu, oblečenie a bývanie, t. j. naplnila by ich základné životné potreby, ale určite by nedokázala naplniť tzv. vyššie potreby maloletých detí, ako je potreba vzdelávania, podnetného rodinného prostredia, socializácie a spoločensky prijateľného správania ako i sexuálnej výchovy.

12. Matka maloletých detí sa k podanému odvolaniu starej matky - navrhovateľky nevyjadрила.

13. Otec maloletej N. A. vo vyjadrení uviedol, že nesúhlasí so zverením maloletej do starostlivosti matky, nakoľko táto sa nevie postarať ani sama o seba, keď u jeho matky Y. A. by bola dcéra dobre vychovávaná do jeho návratu z výkonu trestu v septembri 2020, po ktorom návrate má záujem sa o svoju dcéru starať.

14. Navrhovateľka - stará matka maloletých detí vo vyjadrení k podanému odvolaniu poukázala na to, že o svoje vnučky sa riadne stará, bývajú u nej už dlhšiu dobu a i keď bývajú v skromných pomeroch, vie deťom zabezpečiť všetko potrebné. Nie je pravdou, že by sa dcére vyhrážala, ona s návrhom súhlasila, pretože býva s novým druhom v V., kde nemá možnosť sa o svoje deti riadne starať. Je pravdou, že pri výchove svojich detí urobila aj chyby, ale nikdy jej deti nemuseli byť umiestnené do ústavnej výchovy, vždy sa o ne spolu s manželom postarať vedela, v každom prípade sa chce postarať aj o svoje vnučky a u nej im bude lepšie ako v ústave.

15. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP - Civilný sporový poriadok - zákon č. 160/2015 Z. z.) prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania s verejným vyhlásením rozsudku neviazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania kolízneho opatrovníka (vzhľadom k charakteru konania starostlivosti o maloleté deti) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa ustanovenia § 388 CSP zmeniť ako rozhodnutie vo výroku vecne nesprávne a zároveň o trovách odvolacieho konania rozhodnúť v zmysle ustanovenia § 396 CSP a § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon (CMP) neustanovuje inak.

16. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie daný skutkový stav nesprávne právne posúdil čo do posúdenia schopnosti navrhovateľky zabezpečiť starostlivosť o maloleté deti tak, aby ňou zabezpečená starostlivosť bola v plnom záujme maloletých detí, a to napriek tomu, že uviedol z citovaných zákonných ustanovení Zákona o rodine správne všeobecné závery o zákonných požiadavkách na osobu, ktorej majú byť deti zverené do náhradnej osobnej starostlivosti. V prípade navrhovateľky ide o osobu dlhodobo nevládajúcu výchovu vlastných detí (chyby vo výchove detí si uznala i vo vyjadrení k odvolaniu), čo platí rovnako i pre jej manžela, ktorá nemá výchovu vlastných detí potvrdené osobnostné a morálne predpoklady zaručujúce, že náhradnú starostlivosť bude vykonávať v záujme maloletých detí, a to nielen čo do zabezpečenia ich materiálnych potrieb, ale predovšetkým naplnenia tzv. vyšších potrieb maloletých, ako je potreba vzdelávania, podnetného rodinného prostredia a socializácie k spoločensky a sexuálne prijateľnému správaniu. Okolnosti uvedené - zhrnuté kolíznym opatrovníkom v odvolaní preukazujú benevolentný prístup navrhovateľky k plneniu si školských povinností (vlastných) detí, k ich spoločensky neprijateľnému správaniu sa a k sexuálnej aktivite, ako aj nevytváranie im podnetného a motivujúceho prostredia k plneniu si ich povinností. Navrhovateľku nemožno vzhľadom k odsúdeniu považovať za osobu bezúhonnú, keď len to, že jej vlastné deti neboli jej odobraté zo starostlivosti a že fakticky zabezpečuje starostlivosť o základné potreby maloletých detí svojej dcéry nestačí pre záver súdu o tom, že zverenie jej maloletých detí je v plnom záujme (potrieb) maloletých detí. Podanému návrhu navrhovateľky (podanému bez manžela) na zverenie jej oboch maloletých detí zo zhora uvedených dôvodov preto odvolací súd vzhľadom na nedôvodnosť a zamietol ho. Úlohou odvolateľa je sledovať starostlivosť o maloleté deti a v prípade, že sa matka detí neujme starostlivosti o ne, alebo sa reálna starostlivosť navrhovateľky o deti (akceptovateľná len ako dočasná starostlivosť starej matky) zhorší, je zabezpečiť maloletým deťom riadnu starostlivosť a ochranu ich práv.

17. Zo všetkých zhora označených dôvodov preto odvolací súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, keď svoje rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).